NATURVÅRDSVERKET
SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

YTTRANDE
2026-10-29

Ärendenummer
NV-26-084829

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över SMHI:s rapport Översyn av förordningen om myndigheters klimatanpassningsarbete

Sammanfattning

Naturvårdsverket är i huvudsak positiv till översynen av klimatanpassningsförordningen och tillstyrker de flesta av förslagen. Vi instämmer i att fler myndigheter bör arbeta med klimatanpassning. Naturvårdsverket stödjer att klimat- och sårbarhetsanalyser ska omfatta myndigheternas ansvarsområden, men vi betonar behovet av vägledning kring hur ansvarsområden ska avgränsas och hur överlappande ansvar mellan myndigheter ska hanteras. Vi framhåller att mål för hela ansvarsområden kräver samordning mellan olika aktörer och därför bör kompletteras med nationella mål för klimatanpassning.

Naturvårdsverket tillstyrker förslaget om ett stärkt regionalt samordningsuppdrag för länsstyrelserna. Naturvårdsverket betonar samtidigt behovet av tydligare ansvarsfördelning mellan nationell och regional nivå, ökad samordning med andra processer inom mark- och vattenanvändning samt förstärkta resurser till länsstyrelserna.

Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl

4.1 Fler myndigheter bör omfattas av klimatanpassningsförordningen

Naturvårdsverket instämmer i bedömningen att myndigheter inom samhällssektorer som påverkas av klimatförändringen bör arbeta aktivt med klimatanpassning.

Samtidigt bedömer Naturvårdsverket att det bör övervägas om klimatanpassningsförordningen är det mest ändamålsenliga styrmedlet för att bredda klimatanpassningsarbetet till fler myndigheter. Arbetet enligt förordningen, inklusive framtagande av klimat- och sårbarhetsanalyser, mål och handlingsplaner, är resurskrävande för berörda myndigheter och kräver även stöd och resurser från SMHI. Mot denna bakgrund hade det kunnat övervägas om andra styrformer, till exempel myndighetsinstruktion eller regleringsbrev, i vissa fall kan vara mer lämpliga.

BESÖK: STOCKHOLM – VIRKESVÄGEN 2
ÖSTERSUND – FORSKARENS VÄG 5, HUS UB
POST: 106 48 STOCKHOLM
TEL: 010-698 10 00
E-POST: REGISTRATOR@NATURVARDSVERKET.SE
INTERNET: WWW.NATURVARDSVERKET.SE

4.2 Bredda och förtydliga klimatanpassningsförordningen vad gäller myndigheters ansvar

Klimat- och sårbarhetsanalys för ansvarsområdet

Naturvårdsverket tillstyrker förslaget. Vi delar bedömningen att myndigheternas nuvarande klimat- och sårbarhetsanalyser redan i stor utsträckning omfattar deras ansvarsområden snarare än den egna verksamheten. Ett sådant perspektiv är viktigt för att analyserna även ska kunna utgöra ett relevant underlag för andra samhällsaktörer.

Naturvårdsverket delar bedömningen att det behövs vägledning om begreppet ansvarsområde. För vissa myndigheter är ansvarsområdet relativt avgränsat och enkelt att definiera, medan andra har bredare och mer överlappande ansvarsområden. Naturvårdsverket konstaterar att det fortfarande är otydligt hur överlappande ansvarsområden ska hanteras, exempelvis mellan nationella myndigheter och länsstyrelser. Utan en tydlig ansvarsfördelning finns risk för både dubbelarbete och att frågor faller mellan stolarna. Det är därför viktigt att myndigheterna ges möjlighet att gemensamt definiera och avgränsa respektive ansvarsområde.

Erfarenheter från beredskapsarbetet visar på liknande utmaningar. Hur enskilda myndigheters ansvarsområden inom beredskapsarbetet definieras framgår inte av beredskapsförordningen och inte heller i alla myndigheters instruktioner. Detta leder till att det finns ett stort utrymme för tolkning kring vad som är respektive ansvar. Naturvårdsverket bedömer att liknande utmaningar kan uppstå inom klimatanpassningsarbetet.

Naturvårdsverket bedömer även att förslaget medför ett ökat behov av vägledning kring hur myndigheternas klimat- och sårbarhetsanalyser ska förhålla sig till den nationella klimat- och sårbarhetsanalysen som tagits fram av nationella expertrådet för klimatanpassning. Flera perspektiv på klimatrelaterade risker kan bidra till en mer heltäckande förståelse, men förutsätter samtidigt tydlighet kring hur resultat ska användas som underlag för åtgärdsarbetet inom områden där analyserna överlappar.

Mål ersätter myndighetsmål

Naturvårdsverket tillstyrker förslaget och instämmer i bedömningen att begreppet mål är tydligare och ger myndigheterna ett större handlingsutrymme än begreppet myndighetsmål. Vi ser positivt på att myndigheterna själva kan bedöma om det bör vara mål för verksamheten och ansvarsområdet.

Naturvårdsverket konstaterar att det kan vara svårt för enskilda myndigheter att uppnå och följa upp mål som avser hela ansvarsområden. Måluppfyllelsen är ofta beroende av åtgärder som ligger utanför den enskilda myndighetens rådighet och förutsätter insatser från flera aktörer. Mål som avser ett ansvarsområde får därför i många fall främst en vägledande och styrande funktion för andra aktörers arbete. Samtidigt finns en risk att myndigheter med överlappande ansvarsområden formulerar olika, eller i vissa fall motstridiga, mål för samma risker eller verksamheter. Behovet av samordning mellan myndigheternas mål och prioriteringar bedöms därför öka.

Mot denna bakgrund bedömer Naturvårdsverket att det är angeläget att komplettera myndigheternas mål enligt klimatanpassningsförordningen med tydliga nationella och myndighetsövergripande mål för klimatanpassning. Detta överensstämmer med det förslag till nationellt uppföljningssystem för

klimatanpassning som SMHI och Naturvårdsverket tagit fram[1]. Nationella mål skulle kunna utvecklas i samverkan mellan berörda myndigheter och beslutas av regeringen eller riksdagen för att säkerställa en samordnad styrning av klimatanpassningsarbetet.

4.3 Bredda och förtydliga länsstyrelsernas uppdrag

Omfattningen av länsstyrelsernas analyser

Naturvårdsverket tillstyrker förslaget, men ser ett behov av förtydligande vad gäller ansvarsfördelningen för klimatanpassning av statlig egendom. I nuläget är förordningen otydlig när det gäller vem som ansvarar för analys och åtgärder då både länsstyrelser, nationella myndigheter eller andra aktörer som förvaltar och underhåller statlig egendom berörs, exempelvis i fråga om skyddade områden.

Bredda och förtydliga länsstyrelsens samordningsuppdrag

Naturvårdsverket tillstyrker förslaget och bedömer att det finns ett stort behov av en utvecklad samverkan kring klimatanpassningsarbetet på regional nivå, där länsstyrelserna har en central roll. Naturvårdsverket ser särskilt behov av att stärka samordningen av klimatanpassningsåtgärder med andra processer som rör mark- och vattenanvändning, såsom beredskap, klimat- och energiarbete samt åtgärdsarbete kopplat till miljömålen och genomförandet av EU:s vattendirektiv och naturrestaureringsförordning.

Naturvårdsverket bedömer att när länsstyrelsernas roll utökas behöver också samverkan mellan nationell och regional nivå stärkas. Det finns behov av en tydligare ansvarsfördelning mellan nationell och regional nivå, särskilt inom sakområden där flera myndigheter har överlappande uppdrag. Vi delar bedömningen att länsstyrelserna behöver tillföras ytterligare resurser för att kunna genomföra uppdraget, särskilt eftersom de redan har begränsade resurser för att kunna genomföra sitt uppdrag.

---

[1] Förslag på nationellt uppföljningssystem för klimatanpassning — SMHI

Beslut om yttrande har fattats av generaldirektören Johan Kuylenstierna efter föredragning av avdelningschefen Marie Uhrwing.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit handläggarna Johanna Enberg, Olof Blume, Jenny Lindman Komstedt, Pontus Cronholm och Ida Knutsson.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Johan Kuylenstierna

Marie Uhrwing

Kopia till:
elin.kronqvist@regeringskansliet.se